

ВНУТРІШНЯ ТА ЗОВНІШНЯ МЕТАФОРИЗАЦІЯ
ЗВУКОНАЙМЕНУВАНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Існування метафоризованих звуконайменувань (акустем) в українській мові зумовлене свідомим вживання їх у мовленні для позначення предмета, що не є його звичайним, або природним референтом, і викликане необхідністю позначення звукових явищ, особливо у випадках відсутності прямої номінації, не переобтяжуючи словниковий склад. Завдання статті полягає в з'ясуванні специфіки утворення метафоризованих акустем як членів лексико-семантичного поля звуконайменувань.

Статус одиниць із переносним значенням і особливості їхньої семної структури були предметом детального вивчення у працях вітчизняних (Л.А. Лисиченко, А.М. Шамота, М.П. Кочерган та ін.) і зарубіжних мовознавців (В.В. Виноградов, Н.Д. Арутюнова, М.В. Нікітін та ін.).

На матеріалі української мови Л.В. Кравець проаналізувала семантико-граматичну структуру метафори [3], А.М. Шамота дослідила особливості слова, вжитого в переносному значенні в мові художньої літератури [6]. Статус метафоризованих мовних одиниць в лексичному складі мови з'ясувала Г.М. Склярєвська [5], а Н.О. Дементьєва визначила особливості дієслів звучання у функції вторинної номінації на матеріалі російської мови [1].

Вторинні акустеми характеризують такі ознаки: 1) зсув денотативної співвіднесеності; 2) наявність спільного семантичного елемента; 3) перегрупування сем за їхньою роллю у смисловій структурі переносного значення; 4) образність, оцінність. Нові звуконайменування утворені як на підставі спільності акустичних ознак (наприклад, /манера звучання/ – *воркувати* [СУМ, I, 739], рідко *журчати* [СУМ, II, 550]; /інтенсивність/ – *рик* [СУМ, VIII, 533], *тарабанити* [СУМ, X, 37]; /виразність/ – *жебоніти* [СУМ, II, 516], розм. *булькотати* [СУМ, I, 255]; /темп/ – *скрекотати* [СУМ, IX, 315], розм. *цвірінькати* [СУМ, XI, 186]; /дзвінкість/ – *передзвін* [СУМ, VI, 167], *дзеленчати* [СУМ, II, 266]), так і на підставі спільності асоціацій (наприклад, *голос* [СУМ, II, 115], *завивати*¹ [СУМ, III, 46], *ревіти* [СУМ, VIII, 471], вульг. *гавкати* [СУМ, II, 8], розм. *пробекати* [СУМ, VIII, 113]). Головна відмінність між переносними значеннями іменникових, прикметникових і дієслівних звуконайменувань полягає в ступені абстрагування [6, 98].

У процесі аналізу було виявлено акустеми, які були сформовані внаслідок двох типів перенесення: внутрішньої метафоризації, коли пряме значення метафоризованої семіми належить лексико-семантичному полю звуконайменувань, і зовнішньої метафоризації – коли пряме значення належить іншому полю.

Внутрішня метафоризація зумовлює появу звукової метафори – перенесення найменування одного звуку, що має певні акустичні характеристики, на інший звук, що має близькі або схожі акустичні ознаки.

Аналіз мовного матеріалу свідчить, що звукова метафора поєднує значення, які представляють різноманітні звуки (звучання) навколишньої дійсності. Особливістю звукової метафори є збереження архісеми ‘звук’ у похідному значенні, наявність описових диференційних сем, що відображають загальні фонічні характеристики порівнюваних звуків (/інтенсивність/, /висота/, /тембр/ тощо), підсилення ролі диференційної ознаки /схожість/, при зміні семантичного множника /джерело/ або /якість джерела/:

– **спів (крик) птахів** → **мовлення**, наприклад, перен. *щебет*, розм. *цвірінькати*, ірон. *квоктати*: “Отак, дідуся, вибачай! – Радіючи, щебечуть діти, – Шкода, гостинців не бажай, бо не достанемо ділити! [...]” (Гл.); *Шмигали під руки із стиглою морквою малі татарчата й цвірінькали, мов горобці [...]* (Коцюб.);

– **спів (крик) птахів** → **звуки взагалі**, наприклад, перен. *пересвист*, *тьохкати*, розм. *туркотати*: *Струмки побігли ... як сизі голуби затуркотіли, засміялись* (Олесь);

– **мовлення певної якості** → **звуки взагалі такої ж якості**, наприклад, перен. *шепіт*, *гомоніти*, *жебоніти*: *Пожовкло рано вигнане стебло, а там, де жебоніло джерело, схилив чоло дбайливий Пантократор* (Стус); *І щось мені колосся шепче [...]* (Олесь);

– **звуки конкретної природи** → **звуки взагалі**, наприклад, перен. *грім*, *передзвін*, розм. *скрипіти*: *Грім оплесків приглушив Івана Семеновича* (Плужник); *Ми довго стояли, слухали хвиль передзвін* (Сос.);

– **звуки істот** → **звуки механізмів**, наприклад, перен. *скрекіт*, *кричати*, *сопіти*, *співати*: *Не чує він ревіння п'ятинонок, Не чує, як ячить автомобіль* (Павл.); *[...] комп'ютери, які гарчать, мов голодні тигри, мурчання факсів, які перемелюють мільйони доларів, перш ніж переправити їх за моря й океани [...]* (Загреб.);

– **звуки тварин** → **звуки взагалі (схожі на звуки тварин)**, наприклад, перен. *рев*, *рик*, *ревіти*, *гарчати*: *Широко розляглося з важким гарчанням місто [...]* (Сос.); *Метався сонця посивілий м'яч Під шквальний рев сліпучих стадіонів* (Забужко);

– **звуки, утворювані людиною** → **звуки, утворювані іншими істотами**, наприклад, перен. *регіт*, *реготати*, *гомоніти*: *То там, то тут проривалась зелена трава, і всюди гомоніло птаство* (Хв.);

– **звуки, утворювані людиною** → **звуки неістот, сил природи тощо**, наприклад: перен. *плач*, *стогнати*, *реготати*, *верещати*, *ридати*, *пхикати*: *Плачуть дзвони на дзвіниці* (Вороний); *Заверещав поставлений у спеціальному гнізді на панелі мобільний телефон* (Загреб.); *Вітер регочеться дико* (Олесь);

– **звуки істот** → **мовлення**, наприклад, перен. *мекати*, *стрекотня*, *кричати*, *співати*, розм. *рєвкати*, вульг. *гавкати*: “Злодій, Дивіться, злодій

тут орудує!" – він рявкнув (Павл.); – Доповідаю, – сокоріла між тим його невидима співрозмовниця (Загреб.). Цей тип регулярного метафоричного переносу відіграє в мові роль найсильнішого експресивного засобу, звичайно такі найменування-характеристики спрямовані на дискредитацію, різке зниження предмета мовлення і мають яскраве пейоративне забарвлення;

– **звуки конкретної якості** → **мовлення такої ж якості**, наприклад, перен. тріскотнява, розм. гриміти, булькотати, шуміти, тріщати, скрипіти, зневажл. торохтіти, рідко журчати: Вона торохтіла, не даючи Совинському змоги промовити бодай слово [...] (Загреб.); – І прийшли ми до Мекки, до Ель-Хораму, – тягне-скрипить хаджі Бекір [...] (Коцюб.);

– **звуки, утворювані тваринами** → **звуки, утворювані людиною**, наприклад, перен. рик, гиготати, розм. рохкати, скавучати, зневажл. іржати: Скажсена лють вхопила дівчину за серце, і вона з звірячим риком кинулась на дітей (Коцюб.); У всіх закалатало серце, а Мемет стиха рикнув (Коцюб.);

– **звуки, утворювані істотами** → **звуки, утворювані людиною + емоційна сема**, наприклад, перен. писк, розм. гагакати, гарчати: Він [Василь] все наближавсь до неї [Олександрі], гарчав та гавкав, показуючи свої білі зуби (Коцюб.);

– **звуки, що супроводжують емоційні стани однієї якості** → **звуки + емоції іншої якості**, наприклад, перен. причитати: Дивиться [стара] на вас вицвілим одним оком і розповідає, причитаючи, про життя своє безрадісне (Вишня);

– **звуки + емоції** → **звуки взагалі**, наприклад, перен. ридати, реготати, кричати: Темні заплакані вулиці. Іноді крикне авто (Сос.); І під місяцем знову гітара заридає мені про любов (Сос.);

– **звуки, утворювані голосом** → **звуки, утворювані частинами тіла (про комах)**, наприклад, перен. співати;

– **звуки істот** → **звуки, утворювані людиною + емоції**, наприклад, перен., розм. пирхати, фиркати: Тьотя Мотя фиркнула, дверима грюкнула й зникла (Вишня); Хтось ще раз пирхнув (Хв.);

– **звуки, утворювані предметами** → **звуки істот**, наприклад, перен. дзеленчати, продзвеніти: Мухи дзеленчать, і в'ються, і чорніють (ССУМ);

– **дія, супроводжувана звуком певної якості** → **мовлення**, наприклад, перен., розм. ляскати: – Що ж до партизанів і таке інше, то ти менше ляскай про це (ССУМ);

– **грати на музичному інструменті** → **видавати схожі звуки**, наприклад, перен. музичити;

– **бити в барабан** → **недбало грати на роялі**, наприклад, перен. барабанити, зневажл. тарабанити: У мене хворі. А він цілі дні барабанив на роялі (ССУМ);

– **не говорити** → **не звучати**, наприклад, перен. німіти: Одлетіла луна, дальній крок занімів (Сос.);

– дія, супроводжувана звуком однієї якості → дія, супроводжувана звуком схожої якості, наприклад, перен. *стріляти*;

– дія, супроводжувана звуком, із речовиною однієї якості → дія, супроводжувана звуком, із речовиною іншої якості, наприклад, перен. *кипіти*;

– видавати звук певної якості → звучати певним чином, наприклад, перен. *дзвеніти*: *А вітер меле і тергоче, дзвенить і плаче у вікні* (Сос.);

– звучати → поширюватися, перен. *лунати*: *В долині, край лісу, висить синя імла. І над усім тим розкинулось погідне блакитне небо, лунає в повітрі весела пісня жайворонка* (Коцюб.);

– видавати звук певної якості → бути сповненим цих звуків, перен. *ляцати*: *Несеться гомін погорою, ляцить долина солов'їв, і ярий набрякає гнів під тіла чорною корою* (Стус).

Часто порівняння за подібністю виникає на підставі актуалізації потенційної якісної семи. У деяких метафор переносне значення не пов'язане з вихідним жодними істотними семантичними ознаками: у тлумаченнях цих значень немає взагалі спільних елементів. Але зв'язок існує на підставі асоціації. У семасіологічному аспекті зовнішня метафора – це заміна архісеми при збереженні диференційної семи або при перетворенні конотативної семи в диференційну [2, 12 – 13]:

– дія з речовиною певної якості → звукова дія, наприклад, перен. *розкочуватися, сипатися, проливатися*, розм. *струменіти, розсипатися*: – *Тож-то й воно! Не допомогла їй ідеологія, – розсипався він дрібним, хрипким, мов гарчання, сміхом* (Плужник); *Соловйова пісня лється, Розливається в низах [...]* (Олесь);

– дія з речовиною певної якості → мовленнєва дія, наприклад, перен. *цідити, порскати*: *На екранах обласного телебачення він розлягається в кріслі [...] і знічев'я цідить крізь зуби слова ні про що [...]* (Загреб.);

– деструктивна фізична дія → звукова дія, наприклад, перен. *пронизувати, прорізуватися, прошивати, розриватися¹, розтинати(ся)*, розм. *розливатися*: [...] *дзвінки далеких трамваїв гостро розтинали повітря* (Плужник); *На правому, високому березі, в кущах ліщини розриватимуться солов'ї* (Вишня);

– рухатися → звучати, наприклад, перен. *летіти, плисти, злітати, текти*: *Там золоті Софії дзвони Пливуть над містом монотонно [...]* (Сос.);

– припинення візуальної дії → припинення звукової дії, наприклад, перен. *погасати¹, потухати, завмирати*: *Вечоріє [...] Тихше б'ється хвиля в береги... Гаснуть звуки* (Плужник);

– деструктивна фізична дія → припинення звукової дії, наприклад, перен. *розпадатися¹, уривати¹*, розм. *обривати(ся)¹*: *Музики раптом увірвали* (Коцюб.);

– дія візуального сприйняття → дія акустичного сприйняття, наприклад, перен. *сріблитися*;

- деструктивна фізична дія → мовленнєва дія, наприклад, перен. *ронити, розсипати*, розм. *розпинатися*, рідко *шматувати*;
 - зміна стану → ставати нечутним, наприклад, перен. *розтавати*;
 - деструктивна фізична дія → звукова дія + емоції, наприклад, перен., розм. *розливатися, пирскати*;
 - лягати зручно → звучати голосно, наприклад, перен. *розлягатися*: *Тільки пташки щебечуть-розлягаються та верхів'я лісове шепотить* (Коцюб.); – *Чую!* – *розляглося серед загальної тиші* (Довж.);
 - лягати → затихати, наприклад, перен. *улягатися, злягати*: *Чути було, як [...] злягає тупіт ніг, як все тихше і тихше риплять вози* (ССУМ);
 - задихатися → говорити, наприклад, перен. *захлинатися*;
 - задихатися → видавати певні звуки, наприклад, перен. *захлинатися*: *І він пошепки, захилюючись сміхом, розповів щось таке, з чого зайшовся притишеним реготом грубий Скорик [...]* (Плужник);
 - задихатися → затихати, замовкати, наприклад, перен. *захлинатися*;
 - деструктивна фізична дія → енергійна звукова дія, наприклад, перен., розм. *нарізувати, надриватися*;
 - смажити → пристрасно грати, наприклад, перен., розм. *шкварити*: *Роздобули баса, цимбали, І скрипочка, і бубон є; Прехорошенько посідали Та як ушкварили – ой лишенько моє!* (Гл.);
 - обливати окропом → пристрасна дія, супроводжувана звуком, наприклад, перен. *шпарити*;
 - бити → вибухати, наприклад, перен. *шибати*¹;
 - емоційна дія → звукова дія, утворювана людиною, наприклад, перен. *тужити*: *Олена перша зіскочила і почала припадати до саней та тужити на весь ліс* (Коцюб.);
 - емоційна дія → звукова дія, утворювана істотами, наприклад, перен. *тужити*: *Басують коні в Білоконевій стайні, і тужать пси* (Довж.);
- Прикметникове та прислівникове мікрополя також розширюють свій склад за рахунок вторинних номінацій. Прикметники, які в прямому значенні виражають ознаку за відношенням до матеріалу, у переносному значенні набувають якісних характеристик, наприклад, перен. *мідний, металевий, металічний, срібний, кришталевий* позначають ознаку, що нагадує звук від удару по металу, міді, сріблу, кришталю – “дзвінкий”, перен. *бархатистий, оксамитовий, шовковий* за дотиковою асоціацією позначають “ніжні, приємні звуки”, *кам'яний* за дотиковою асоціацією означає “холодний, суворий (про голос)”: *Шум дерев шовковий, хвиль безжурний спів [...]* (Сос.); *[...] з-за Ігриця оксамитовим гулом котився грім* (Коцюб.); *Втім, почувлися здаля Срібні звуки сурем* (Павл.). Відносні прикметники позначають якісні фонічні ознаки за такими асоціаціями: /дзвінкість/, /гучність/ – перен. *співучий, громовий, сонний, здушений, розливний*, розм. *шумливий*¹; /емоційний вплив/ – перен. *мінорний, мажорний*; /ритм/ – *ламкий*; /темп/ – *щебетливий, дзюркотливий*. Наприклад: – *Qui, qui, татап!* – *кричить мажорним голосом майже свідомий Май* (Хв.); *Він навіть пробував щось говорити хриплим та здушеним голосом [...]* (Коцюб.). Для подібних

переносних акустем характерний своєрідний тембр, визначений прихованою ознакою /**схожість до звуку, позначуваного коренем**/: *Доносяться веселий голос Андрія і срібний сміх Галі* (Олесь); *З-за грат, з-за втрат, з-за німоти мідяно-срібний дзвін* (Стус).

Частина метафоричних прикметникових звуконайменувань сформована за такими схемами:

– **психологічний стан** → **акустема**, наприклад, перен. *божевільний* (прихована сема – ‘інтенсивний’);

– **узагальнена інтенсивна ознака** → **акустема**, наприклад, перен. *буйний* (‘інтенсивний’);

– **емоції** → **акустема**, наприклад, перен. *жахливий* (‘інтенсивний’), *несміливий* (‘нечіткий’), *тужливий* (‘жалібний’, ‘протяжний’);

– **сукупна ознака** → **акустема**, наприклад, перен. *зграйний* (‘гармонійний’);

– **фізичний стан** → **акустема**, наприклад, перен. *кволий* (‘слабкий’), *мертвий* (‘безмовний’), *гнучкий* (‘багатий на відтінки’);

– **магічна сила** → **акустема**, наприклад, перен. *чародійний*, *чарівний* (‘приємний’).

У прикметникових акустемах виявлено перенесення в межах звукового поля, наприклад, переносні акустем *безголосий*, *мовчазний*, *німий*, *гомінливий* внаслідок зміни ознаки /джерело звукової ознаки/ трансформують свої значення так: *безголосий* – беззвучний [СУМ, I, 123], *мовчазний* – без звуків [СУМ, IV, 771], *німий* – сповнений тиші [СУМ, V, 424], *гомінливий* – шумний [СУМ, II, 121]. Наприклад: *Мовчазний, безголосий ліс зашумів тим тривожним шумом, що його можна чути тільки на облавах [...]* (Хв.).

Дослідження показало, що якісні характеристики такого явища, як звук, не можуть бути обмежені тільки тими, які збігаються з акустичними категоріями, бо людина у відчуттях і, зокрема, у звуках, розрізняє значно більше властивостей, ніж ті, які відображені в його понятійній системі. Це свідчить про те, що людина використовує інтермодальні асоціації при номінації фонічних ознак звуку. Очевидно, у схрещуванні відчуттів можна побачити інтуїтивне прагнення розуму сприйняти світ не дискретно, як це робить наука, а синтетично, у його єдності, зв'язку і взаємозалежності елементів, з урахуванням різноманітних аналогій і тотожностей [5, 113]. Логічна операція перенесення поняття з однієї чуттєвої сфери до іншої має назву синестезії. Класична інтерпретація синестезії як певного типу метафори починає поступатися місцем розумінню її як самостійного виражального засобу, бо на відміну від метафори синестезія виражає зближення концептів онтологічно різнорідних сутностей на підставі схожості відчуттів різними органами чуттів [4, 63 – 64] та спільності емоційно-оцінної реакції на різноманітні відчуття.

Розвиток переносного синестетичного значення у прикметникових акустемах сягає давніх часів. Синестезію визначено як синтагматичне утворення, реалізоване тільки в межах як мінімум бінарної синтаксичної

одиниці з відношеннями семантичного неузгодження між її компонентами, які позначають різні сфери чуттєвого сприйняття. Наприклад: *Голос анарха був надтріснутий, істеричний* (Хв.); *Останній жест – підібрати сукню (І шерех короткий – як здушений схлип)* (Забужко). Особливість синестетичного руху семантики полягає в тому, що цей рух, по-перше, охарактеризований ознаками оцінності, які виникають внаслідок образно-експресивного підсилення семантики, і, по-друге, супроводжуваний перебудовою гіперонімічних відношень, яка зачіпає одночасно декілька лексико-семантичних комплексів. У процесі аналізу було виявлено такі синестетичні переноси:

– **візуальна ознака** → **акустема**, наприклад, перен. *матовий*¹ (приглушений, нерізкий), *сріблястий* (мелодійно-дзвінкий), *прозорий* (приємний, мелодійний): *Матовий голос клетотів би в зацібнутих грудях та пропускав крізь густо фарбовані баки історію клубового шлема...* (Коцюб.); *Сіють дзвіночки прозорі згуки [...]* (Коцюб.);

– **дотикова ознака** → **акустема**, наприклад, перен. *м'який* (тихий), *масний* (піддесливий), *шорсткий* (грубий, неприємний), *розсипчастий* (розкотистий, уривчастий), *сухий* (різкий, тріскучий), розм. *цупкий* (різкий, сильний), рідко *жорсткий* (грубий, неприємний), *теплий* (приємний), *болісний* (сумний), *пронизливий* (різкий): – *Слухайте!* – *почув анарх позад себе сухий голос* (Хв.); *Стих безтурботний сміх і споважніли речі, І голос чую я настирливо-шорсткий* (Зеров);

– **параметрична ознака** → **акустема**, наприклад, перен. *широкий* (інтенсивний), *опуклий* (чіткий), *розлогий* (вільне, рівне звучання), *розлогий* (який чується на далеку відстань), *крутий* (з переходами), *неглибокий* (несильний), *розложистий* (повільний), *розложистий* (рівний), *жвавий* (швидкий), *шпаркий* (палкий, пристрасний, жагучий): *Верхами сосон шум іде розлогий [...]* (Зеров); *Дзвінкий, розложистий регіт скаженими покотьолами подавсь через перелісок у яроч* (Вишня);

– **смакова ознака** → **акустема**, наприклад, перен. *соковитий* (чіткий, виразний, м'який тембр), *медовий* (люб'язний), *терпкий* (різкий, уїдливій): *[...] з-за перевалу прозвучало соковите контральто* (Хв.).

Синестетична метафора – поширене явище серед ознакових акустем. Звукові явища можуть викликати різноманітні кольорові відчуття через постійну ознаку /**тембр**/ – забарвлення звуку: *Он зірвався один яскравий згук і впав між ниви червоним куколем* (Коцюб.); *Людей питаюсь голосом сидим: – Де Ярославова бібліотека?!* (Павл.). Однак словники вибірково фіксують такі переноси, контексти ж дають багатшу картину названого явища. Наприклад: *Блискають тільки гострі, колючі згуки, і дрібно сиплеться регіт на металеву дошку, як шріт* (Коцюб.); *Деся збоку вогко підпадьомкає перепел [...]* (Коцюб.); *Чийсь тягучий, просолений голос співа про кохання і смерть [...]* (Забужко); *І знов мені грань існування – туго докупти сплести Зболену ніжність, розкошлані звуки, листя летючого рухи [...]* (Забужко); *[...] розповзлась по пивниці якась липка тиша [...]* (Плужник).

Отже, метафоричний перенос індивідуалізує акустему, включає її до класу, якому вона не належить. Формування узуальних метафоричних акустем підпорядковане жорсткій закономірності і здійснюється в певних напрямках від однієї семантичної сфери до іншої. Значна кількість акустем із переносним значенням дає змогу говорити про метафоричне поле у складі лексико-семантичного поля звуконайменувань. Внутрішня метафоризація властива акустемам, які позначають найвідоміші та найважливіші звукові явища в оточенні людини. Для зовнішньої (незвукової) метафори характерним є семантичний зв'язок між вихідним і метафоричним значенням на підставі однієї, часто прихованої семи.

Література:

1. Дементьева Н.А. Глаголы звучания в функции вторичной номинации // Функциональные и структурные особенности номинативных единиц в языках различных типов. – Саратов, 1987. – С. 30 – 34.
2. Денисова С.П. Типологія категорій лексичної семантики. – К.: Вид-во Київського держ. лінгвістичного ун-ту, 1996. – 294 с.
3. Кравець Л.В. Семантико-граматична структура метафори (на матеріалі поетичних творів М. Зерова): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 1997. – 18 с.
4. Никитин М.В. Лексическое значение в слове и словосочетании. – Владимир, 1974. – 222 с.
5. Скляревская Г.Н. Языковая метафора как объект лексикологии и лексикографии: Дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01. – Ленинград, 1989. – 430 с.
6. Шамота А.М. Переносне значення слова в мові художньої літератури. – К.: Наукова думка, 1967. – 126 с.

В.М.Васильченко

ОБРЯД ЯК ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН І ЙОГО МІСЦЕ У ФРАЗЕОТВОРЕННІ

Мова лежить в основі моделі культури, вона творить культуру і водночас зберігає її давній, доісторичний образ закодованим у мовних знаках. Мова як створений, збережений і розвинутий людським соціумом засіб спілкування, що супроводжує його з моменту свого виникнення і до теперішніх часів, відображає історичні та доісторичні процеси, уламки форм свідомості, суспільні інститути та світоглядні засади свого творця – народу.

Сучасний світ характеризується намаганням народів “визначити власне обличчя, глибше пізнати національний дух, менталітет, культуру, мову”[26, 55]. Осторонь цих процесів не залишається лінгвістична наука кінця ХХ – початку ХХІ століть. Вона характеризується загальноновизнаними пріоритетними ідеями системності, когнітивізму, антропоцентризму функціоналізму у вивченні мови. У безпосередньому зв'язку з цим перебуває пошук “слідів діяльності людини, що виявляються в усіх мовних сферах і